

YAPONIYA, KOREYA XALQ DEMOKRATIK RESPUBLIKASI TA'LIM- TARBIYA JARAYONINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Turan International University Gumanitar Fanlar va pedagogika fakulteti

Maktabgacha ta'lim SMT-22-CU guruh 4-kurs talabasi

Ermatova Madina Qodirjon qizi

Annotatsiya

Maqolada Osiyo mamlakatlarida ta'lim-tarbiya jarayonining o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilinadi. Asosiy e'tibor Yaponiya va Koreya Xalq Demokratik Respublikasining ta'lim tizimi, boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus hamda hunar-texnika ta'limi jarayonlariga qaratilgan. Maqola tizimlarning strukturasi, ta'lim sifati, metodologik yondashuv va madaniy o'ziga xosliklarini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: ta'lim tizimi, boshlang'ich ta'lim, o'rta ta'lim, o'rta maxsus ta'lim, hunar-texnika ta'limi, Yaponiya, Koreya Xalq Demokratik Respublikasi.

Abstract

The article analyzes the specific features of the educational process in Asian countries. The main attention is paid to the educational system of Japan and the Democratic People's Republic of Korea, the processes of primary, secondary and secondary specialized and vocational education. The article shows the structure of the systems, the quality of education, methodological approaches and cultural characteristics.

Keywords: education system, primary education, secondary education, vocational education, technical education, Japan, Democratic People's Republic of Korea (DPRK).

Kirish

Osiyo mamlakatlarida ta'lim-tarbiya jarayoni o'ziga xos an'analarga va zamonaviy islohotlarga asoslanadi. Mamlakatlarning tarixi, madaniyati va ijtimoiy tuzilishi ta'lim tizimining shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada Yaponiya va Koreya Xalq Demokratik Respublikasi (KXDR) ta'lim tizimining asosiy xususiyatlari, boshlang'ich, o'rta va o'rta maxsus ta'lim jarayonlari tahlil qilinadi.

Yapon ta'limining mumtoz shakllanishi 1867 — 1868 yillardagi mamlakat hukmdori Meydzi tomonidan amalga oshirilgan islohotlarga borib taqaladi. Bu hukmdorning o'z oldiga qo'ygan ikki qat'iy shiori bo'lib, biri «Fukoku- kioxi» — boyish, mamlakatni mustahkamlash va harbiylashtirish, ikkinchisi esa «Siokusan kogio» — ilg'or G'arb ishlab chiqarish texnologiyasi asosida mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish edi.

Yaponiyada 1872 yilda «Ta'lim haqida Qonun» qabul qilingan. Qonunga muvofiq 53750 ta boshlang'ich 256 ta o'rta maktab, 8 ta dorilfunun tashkil etilgan. Bu o'quv yurtlaridagi ta'lim shakllari ma'rifatli G'arb ta'lim uslublari bilan uyg'unlashtirildi, 1890 yilga kelib ilgorigi 3.4-yillik boshlang'ich maktablar muntazam 4 yillikka aylantirildi va u bepul amalga oshirila boshlangan.

1908 yildan boshlab Yaponiyada boshlang'ich ta'lim majburiy 6 yillikka aylantirildi. O'quv- tarbiya ishlari bepul amalga oshiriladigan bo'ldi. 1893 yildan e'tiboran Yaponiyada kasb yo'nalishidagi dastlabki kollejlarda paydo bo'la boshladi. Birinchi dorilfunun 1886 yilda Tokioda tashkil etildi. Asr boshida mamlakatda ayollar uchun ham dorilfununlar tashkil etilgan.

Yaponiyaning Ta'lim, fan va madaniyat vazirligi boshqaruvi hozirgi paytda qat'iy markazlashdi, ilg'or xalqaro standartlar darajasidagi Yapon ta'lim tizimlari qaror topdi.

Hozirgi zamon Yapon ta'lim tizimlarining tarkibi quyidagicha:

- -bolalar bog'chalari;
- -boshlang'ich maktab;
- -kichik o'rta maktab;
- -Yuqori o'rga maktab;
- -oliy ta'lim tizimlariga kiruvchi o'quv yurtlari.

Yaponiya ta'lim tizimi yuqori tashkilotchilik va qat'iylik bilan ajralib turadi. Tizim quyidagi darajalardan iborat:

- **Boshlang'ich ta'lim:** 6 yil, majburiy.
- **O'rta ta'lim:** 3 yil majburiy va 3 yil ixtiyoriy (o'rta maktab).
- **Oliy ta'lim:** universitetlar, kollejlari va texnik institutlar.

Yaponiyada ta'lim sifati yuqori bo'lib, talabalar o'zini tartibga solish, mustaqil ishlash va texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmalariga ega bo'lishadi.

Koreya Ta'lim tizimi tarixi:

Koreya 1910 yildan to 1945- yilgacha yapon mustamlakasi hisoblangan. Koreyani yoppasiga savodsizga aylantirish siyosati natijasi o'laroq, 1944 yilgi Koreya Umumiy Arxiv qo'mitasi ma'lumotlariga qaraganda o'sha paytda Koreyaning savodxonlik darajasi bor-yo'g'i 13,8%ni tashkil etgan. 1945 yili Ikkinchi Jahon urushi bilan birga Koreyadagi Yaponiya mustamlakachiligi ham tugatilgandan so'ng eng avvalo "Ta'limni rivojlantirish qo'mitasi" tashkil etildigan

1963 yillardan boshlab esa ta'lim tizimida tabiiy va ijtimoiy fanlarga e'tibor kuchaytirilib, 1981 yili Prezident Chon Du Xvan mamlakatda shaxsiy ta'lim berish va xususiy ta'lim maskanlari faoliyatini qonunan ta'qiqlab qo'ydi. Lekin maktabda mustaqil shug'ullanish uchun imkoniyatlar yaratib berdi. 1992 yilga kelib esa boshlang'ich maktablar faoliyati rivojlantirilgan.

Koreya ta'lim tizimining umumiy sxemasi:

Bosqichlar	Ta'limning davomiyligi	Majburiyligi
Boshlang'ich maktab	6 yil	ha
O'rta maktab	3 yil	ha
Yuqori maktab	3 yil	Yo'q
(Kasbiy ta'lim) kollej	2 yil	Yo'l
(Oliy ta'lim)Universitet	4 yi	Yo'q

Maktabgacha ta'lim muassasasi. Koreys bog'chalari ta'lim tizimining bir qismi hisoblanmaydi. Bolalar xususiy muassasalarda qabul qilinadi. Ular asosan koreys tilida, biroq ingliz tilida faoliyat yuritadigan bog'chalar ham anchagina.

Bog'chalarga bolalar 3 yoshdan 5 yoshgacha qabul qilinadi. Ko'pchilik bolalar maktabga tayyorgarlik ko'rishmaydi va shunchaki o'z tengqurlari bilan bog'chalarga qatnab yuraverishadi. Bog'chaning asosiy vazifasi bolalarni har tomonlama rivojlanishi uchun sharoit yaratish. Bog'chalarda asosan musiqa, rasm, hisoblash darslari o'tiladi.

Koreys bog'chalari bolalarda mustaqillikni shakllantirishga katta etibor beriladi. Bolalar yoshi orasidagi farq 3 yoshgacha bo'lishi mumkin.

Boshlang'ich maktab Koreyada boshlang'ich ta'lim uchun o'quv yilida 1 martga qadar 6 yoshdan yuqori bo'lgan bolalar qabul qilinadi. Lekin 5 yoshli bolalar ham o'qishga kirishga xuquqli bo'lib, buning uchun maktab mas'ul shaxsining

ruxsatnomasini olishi lozim bo'лади. Ular 13 (12) yoshgacha boshlang'ich maktablarda ta'lim oladilar. O'quv yili esa 1 mart Koreya respublikasida davlat bayrami munosabati bilan 2 martdan boshlanadi. 6 yil davom etadigan boshlang'ich ta'lim majburiy etib belgilangan. Boshlang'ich ta'limda 1 yil ikki semestrda bo'lingan holda olib boriladi.

Boshlang'ich ta'limda o'qitiladigan fanlar qatoriga:

- Koreys tili
- Matematika
- Aniq fanlar
- Jamiyat haqidagi fanlar
- Chet tili
- Tasviriy san'at
- Musiqa kiradi.

O'rta ta'lim O'rta ta'lim Koreya respublikasida 3 yil davom etadi. Ko'pchilik o'quvchilar o'rta maktabga 12 yoshda kelishadi va 15 yoshgacha shu yerda ta'lim olishadi. O'rta ta'lim ham majburiy bo'lib, bir o'quv yili 1 martdan keyingi yil mart oyiga qadar davom etadi. Darslar 45 daqiqadan etib belgilangan bo'lib, bir yilda 1222 soatni tashkil etadi

Yuqorimaktabning 1- kursiga o'quvchilar 17 yoshdan qabul qilinib 19 yoshgacha tahsil oladilar. Yuqori maktablar bir necha turlarga bo'linadi: davlat yuqori maktablari (Koreya Ta'lim va Texnika fanlari vazirligi, Madaniyat, Jismoniy tarbiya va sayyohlik vazirligi boshqaradi), Umumiy yuqori maktablar (Har bir viloyatdagi yuqori tashkilotlar tomonidan boshqariladi), xususiy yuqori maktablar. Shuningdek, yuqori maktablar o'qitish fanlariga ko'ra ham bir qancha turlarga bo'linadi:

- umumiy maktablar,
- ixtisoslashtirilgan maktablar (qishloq xo'jaligi, sanoat, dengiz xo'jaligi, axborot),
- maxsus maktablar (litsey shaklidagi maktab),
- texnika maktablari,
- chet tili maktabi,
- jismoniy tarbiya maktabi,
- san'at maktablari.

Koreya Respublikasida Ta'lim vazirligi maxsus tashkil etgan yuqori maktablar ham bor. Bular asosan qishloq xo'jaligi, baliqchilik, sanoat, xalqaro tillarga ixtisoslashgan bo'ladi. Yuqori maktab o'rta maktab kabi majburiy emas biroq 2005 yilgi ma'lumotlarga qaraganda 97% koreys yoshlari yuqori maktabni tamomlaganlar. Bu juda yuqori ko'rsatkichdir.

Oliy ta'lim

Muassasa	Beriladigan ma'lumot
Kollej	Kasbiy ma'lumot
Universitet	Oliy ma'lumot
Magistratura	Magistr (2 yil)

Koreyaning eng mashxur Universitetlari:

- Seul Milliy Universiteti,
- Korea Advanced Institute of Science and Technology,
- Pusan milliy Universiteti,

shuningdek xususiy universitetlardan:

- Koreys Universiteti,
- Pohang Universiteti,
- Yonsei Universiteti,
- Sogang Universiteti,
- Hanyang Universiteti,
- Sungkyunkwan Universiteti
- Ewha Womans Universiteti.

Xulosa

Yaponiya va Koreya Xalq Demokratik Respublikasining ta'lim tizimlari Osiyo mamlakatlariga xos bo'lgan intizom, tizimlilik va davlat siyosati bilan uzviy bog'liqligi bilan ajralib turadi. Yaponiya ta'lim tizimi o'quvchilarda mustaqil fikrlash, jamoada ishlash, mehnatsevarlik va zamonaviy texnologiyalarni egallashga yo'naltirilgan bo'lib, boshlang'ich ta'limdan boshlab shaxsning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan. Ushbu tizimda akademik bilim bilan bir qatorda axloqiy tarbiya va ijtimoiy mas'uliyat muhim o'rin tutadi.

Koreya Xalq Demokratik Respublikasida esa ta'lim tizimi to'liq davlat nazorati ostida olib borilib, markazlashtirilgan va qat'iy boshqaruvga asoslangan. Ta'lim jarayonida siyosiy-ideologik tarbiya, milliy qadriyatlar va jamoaviylik ustuvor ahamiyat kasb etadi. Ilmiy va texnik fanlarga alohida e'tibor qaratilishi mamlakatning sanoat va mudofaa salohiyatini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Umuman olganda, Yaponiya ta'lim tizimi innovatsion yondashuvlar va yuqori sifat ko'rsatkichlari bilan ajralib tursa, Koreya Xalq Demokratik Respublikasi ta'limi intizom va mafkuraviy tarbiyaga asoslangan tizim sifatida namoyon bo'ladi. Har ikki davlat ta'lim tizimi Osiyo mamlakatlarida ta'lim-tarbiya jarayonining o'ziga xos milliy modeli mavjudligini yaqqol ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qiyosiy pedagogika fanidan o'quv uslubiy majmua. Mambetyarov Sharyar.
Nukus 2022
2. <https://mavzular.uz/>
3. <https://translate.google.com/>